

Δρ. Γεώργιος Κ. Ζάχος

Γενικός Διευθυντής της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος

Αξιότιμη Κυρία Υπουργέ, Αξιότιμε κ. Πρέσβη
Κυρίες και Κύριοι, Αγαπητοί συνάδελφοι,

Νοιώθω ιδιαίτερη χαρά που μου δίνεται, για δεύτερη συνεχή χρονιά, η ευκαιρία να συμμετάσχω στο συνέδριο που οργανώνεται με πρωτοβουλία του Ινστιτούτου Goethe Αθηνών και την συνδρομή άλλων φορέων που έχουν ήδη αναφερθεί και στους οποίους περιλαμβάνεται και η Εθνική Βιβλιοθήκη της χώρας μας.

Η Εθνική Βιβλιοθήκη υποστηρίζει την οργάνωση και διεξαγωγή συνεδρίων και συναντήσεων που συμβάλλουν στη μεταφορά τεχνογνωσίας και εμπειριών από άλλες χώρες με αποτέλεσμα τη βελτίωση του μαθησιακού επιπέδου των εργαζόμενων στις Βιβλιοθήκες της χώρας μας.

Για το λόγο αυτό εργαστήκαμε μαζί με τους άλλους συνδιοργανωτές για την επιτυχία του παρόντος συνεδρίου και εκφράζουμε την επιθυμία μας να εργαστούμε και στο μέλλον για τη διοργάνωση ανάλογων εκδηλώσεων.

Είμαι βέβαιος ότι στην αίθουσα αυτή υπάρχουν περισσότερο ειδικοί από εμένα, για να μας μιλήσουν για θέματα Δια-Βίου Μάθησης τόσο από εκπαιδευτική και κοινωνική, όσο και από πολιτιστική και οικονομική σκοπιά. Ως εκ τούτου, δεν θα επιδιώξω να αναφερθώ στα θέματα ορισμών και πρακτικών εφαρμογής της δια-βίου μάθησης.

Θα ήθελα όμως να μοιραστώ μαζί σας μερικές σκέψεις για το πώς αντιλαμβάνομαι τη συμβολή των Βιβλιοθηκών στην υλοποίηση πολιτικών που αποβλέπουν στη βελτίωση του επιπέδου των γνώσεων και των δεξιοτήτων του πληθυσμού μέσω της δια-βίου μάθησης.

Η δια-βίου μάθηση όχι μόνο επεκτείνει και συμπληρώνει τα παραδοσιακά συστήματα εκπαίδευσης αλλά και ενθαρρύνει τα άτομα στη διάρκεια της ζωής τους να λαμβάνουν πρωτοβουλίες για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων είτε από μόνα τους, είτε στα πλαίσια προγραμμάτων συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης, με απώτερο σκοπό να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις μιας κοινωνίας και οικονομίας που συνεχώς μεταβάλλεται.

Η σπουδαιότητα την οποία έχουν αποκτήσει τα θέματα της Δια-Βίου Μάθησης αποτυπώθηκε μεταξύ άλλων, στην διοργάνωση του Παγκοσμίου Συνεδρίου για την Δια-βίου Μάθηση στη Ρώμη το 1994, στην απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να ορίσει το έτος 1996 ως έτος Δια-Βίου Μάθησης και το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στην Λισσαβόνα την 27η Ιουνίου 2002 (2002/C 163/01) με το οποίο κάλεσε τις κυβερνήσεις μέλη να λάβουν όλα τα ενδεικνυόμενα μέτρα για την ανάπτυξη της.

Κινούμενη σε ανάλογη πορεία και η χώρα μας, καθορίζει νέες πολιτικές για την εκπαίδευση, ενισχύει τη δια βίου μάθηση, ενισχύει την ανάπτυξη της οικονομίας της γνώσης με την εκμετάλλευση της Πληροφοριακής Τεχνολογίας, ενώ παράλληλα διαμορφώνει περιφερειακές, οικονομικές και πολιτιστικές στρατηγικές, οι οποίες αποβλέπουν τόσο στην κοινωνική και οικονομική σύγκλιση όσο και στην κοινωνική ενσωμάτωση των πολιτών από διαφορετικά κοινωνικά στρώματα.

Για να μπορέσουν όμως όλοι οι πολίτες, ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής και την κοινωνική τους θέση, να ενταχθούν στο νέο μαθησιακό και τεχνολογικό περιβάλλον και μέσω αυτού να συμμετάσχουν σε προγράμματα δια-βίου μάθησης, συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και απόκτησης νέων δεξιοτήτων, πρέπει να λειτουργούν σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο φορείς υποβοήθησής τους, οι οποίοι θα προσφέρουν ένα βασικό συστατικό της δια-βίου μάθησης, αυτό της διάθεσης τεκμηρίων και πληροφόρησης που αναβαθμίζει τις γνώσεις τους και μέσω αυτών τις δεξιότητές τους.

Ο παραδοσιακός θεσμός συγκέντρωσης, οργάνωσης και διάθεσης τεκμηρίων, πληροφόρησης και γνώσης κάθε μορφής για αξιοποίηση, τον οποίο από αιώνες επινόησε και λειτουργεί η κοινωνία μας, είναι ο θεσμός των Βιβλιοθηκών όπως τον γνωρίζουμε μέχρι τώρα.

Τα τελευταία χρόνια οι εξελίξεις στην πληροφοριακή τεχνολογία και τα δίκτυα πληροφοριών, δημιουργούν σημαντικές πιέσεις στο μοντέλο Βιβλιοθήκης, το οποίο γνωρίζουμε.

Τα καθιερωμένα στερεότυπα, τόσο ως προς τις συλλογές όσο και ως προς τις υπηρεσίες Βιβλιοθήκης αλλάζουν με ταχύτατους ρυθμούς. Έτσι οι έντυπες συλλογές βιβλίων, περιοδικών και εφημερίδων συμπληρώνονται – σε αρκετές περιπτώσεις μάλιστα αντικαθίστανται-, από

συλλογές οπτικοακουστικού και ηλεκτρονικού υλικού προσβάσιμου είτε τοπικά είτε μέσω του διαδικτύου, ενώ η προσφορά υπηρεσιών, όπως αυτές της ανάγνωσης στα Αναγνωστήρια και του δανεισμού εμπλουτίζονται από νέες υπηρεσίες πληροφόρησης και τεκμηρίωσης. Η νέα εποχή είναι για τους εργαζόμενους στις Βιβλιοθήκες και τις Υπηρεσίες Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης, όχι μόνο ενδιαφέρουσα αλλά και γεμάτη προκλήσεις καθώς τους έδωσε τη δυνατότητα ανάληψης νέων ρόλων που ήταν παντελώς άγνωστοι μέχρι πριν από μερικά χρόνια.

Ένας τέτοιος ρόλος που μπορεί και πρέπει να αναληφθεί από τις Βιβλιοθήκες είναι αυτός της πληροφοριακής υποστήριξης προγραμμάτων δια-βίου μάθησης, συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Η υποστήριξη αυτή μπορεί να συνίσταται :

1. στην υποβοήθηση των πολιτών για την απόκτηση της γνώσης και μάθησης με τη διάθεση των πληροφοριακών πηγών που έχουν ανάγκη.
2. στη διάθεση στους πολίτες των τεχνικών μέσων για πρόσβαση στο διαδίκτυο.
3. στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των χρηστών τόσο στον εντοπισμό όσο και στη χρήση των πληροφοριακών πηγών.
4. στη δημιουργία, σε συνεργασία με εκπαιδευτικές μονάδες και σχετικούς οργανισμούς, κατάλληλου ψηφιακού πληροφοριακού περιεχομένου, απαραίτητου για την υλοποίηση προγραμμάτων δια-βίου μάθησης.
5. στην κατανόηση του περιεχομένου της πληροφορίας και στον εντοπισμό αξιόπιστων και ποιοτικών πηγών πληροφόρησης.

Εκτός από τα παραπάνω, η Βιβλιοθήκη μπορεί να βοηθήσει σημαντικά στην εμπλοκή των πολιτών στη δημοκρατική διαδικασία.

Με τη χρήση της τεχνολογίας των πληροφοριών και των επικοινωνιών, που θα διαθέτει για χρήση από τους πολίτες, θα τους δίνει τη δυνατότητα άμεσης πρόσβασης, πληροφόρησης και επικοινωνίας με τις υπηρεσίες τόσο των τοπικών αυτοδιοικήσεων και του κράτους, όσο και αυτές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων θεσμών της κοινωνίας.

Θα επιτρέπει, επιπλέον, στους πολίτες να αλληλεπιδρούν με τις κρατικές υπηρεσίες, τα τοπικά συμβούλια και τους εκπροσώπους τους στο Κοινοβούλιο προσφέροντας τους, με αυτόν τον τρόπο, πολύ περισσότερες δυνατότητες συμμετοχής στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, οι οποίες επηρεάζουν τη ζωή τους.

Οι Βιβλιοθήκες και ιδιαίτερα οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες μπορούν και πρέπει να συνεισφέρουν στην δια-βίου μάθηση και την ένταξη των πολιτών στην κοινωνία της πληροφορίας και γνώσης.

Για να το επιτύχουν όμως αυτό οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες πρέπει να διαθέτουν:

1. Ένα ολοκληρωμένο και αποτελεσματικό σύστημα διάθεσης υλικού και πληροφόρησης
  2. Πρόσβαση σε μία μεγάλη ποικιλία πληροφοριακών πηγών με τη χρήση τόσο παραδοσιακών όσο και ηλεκτρονικών μέσων.
  3. Εξοπλισμούς για χρήση από τους πολίτες όπως για παράδειγμα Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές, συνδέσεις στο διαδίκτυο κ.α.
  4. Στενότερους δεσμούς με Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και φορείς που υλοποιούν προγράμματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης.
  5. Αναγνώριση τόσο από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα όσο και από τους φορείς υλοποίησης προγραμμάτων Δια-Βίου Μάθησης και συνεχιζόμενης εκπαίδευσης του ρόλου που μπορεί να διαδραματίσει το προσωπικό των Βιβλιοθηκών στη διαδικασία μάθησης και πληροφόρησης.
- Και τέλος
6. Αφοσιωμένο προσωπικό με γνώσεις και δεξιότητες που θα του επιτρέπουν να λειτουργήσει ως ενδιάμεσος μεταξύ του αναγνώστη και των πληροφοριακών πηγών και το οποίο να είναι σε θέση όχι μόνο να αξιολογήσει και εντοπίσει ποιοτικές πηγές πληροφόρησης αλλά και να τις διαθέσει στους ενδιαφερόμενους.

Στη χώρα μας, αλλά από όσα μπορώ να γνωρίζω, και σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπάρχει ανισομέρεια μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών Βιβλιοθηκών αλλά ακόμη και μεταξύ Βιβλιοθηκών που λειτουργούν σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές, ως προς τη δυνατότητές τους να ανταποκριθούν στους παραπάνω ρόλους.

Υπάρχουν ήδη Βιβλιοθήκες που ικανοποιούν με επάρκεια τις παραπάνω προϋποθέσεις και μπορούν να υποστηρίξουν προγράμματα Δια-Βίου Μάθησης όπως για παράδειγμα οι Βιβλιοθήκες αρκετών Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης αλλά και άλλες, όπως αρκετές Δημόσιες

Βιβλιοθήκες, που πρέπει να ενισχυθούν σε πολλούς τομείς για να μπορέσουν να αναλάβουν τέτοιους ρόλους.

Οι Εθνικές Βιβλιοθήκες παρά το γεγονός ότι έχουν μια περισσότερο στατική λειτουργία, καθώς έχουν ως κύρια αποστολή καταρχήν την συγκέντρωση, διαφύλαξη και εν συνεχεία τη διάθεση για χρήση από τις παρούσες και τις μελλοντικές γενεές, της πνευματικής παραγωγής των χωρών τους, αντιλαμβάνονται την ανάγκη να προσαρμοστούν στο νέο τεχνολογικό, κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον και να συμβάλουν στην βελτίωση του μαθησιακού και πολιτιστικού επιπέδου των πολιτών.

Στις ετήσιες συναντήσεις των Διευθυντών των Εθνικών Βιβλιοθηκών της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαμορφώσαμε ήδη το πλαίσιο για τη συμβολή των Εθνικών Βιβλιοθηκών στη δια-βίου μάθηση των πολιτών. Κύρια συμβολή σε αυτό θεωρήθηκε η υποστήριξη των άλλων Βιβλιοθηκών και ιδιαίτερα των Δημοσίων Βιβλιοθηκών στα πλαίσια Δικτύων ή εκτός αυτών στην ανάληψη νέων ρόλων μέσω της μεταφοράς προς αυτές τεχνογνωσίας και διάθεσης τεκμηρίων κάθε μορφής.

Στην Εθνική Βιβλιοθήκη της χώρας μας, παρόλα τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε και τις περιορισμένες δυνατότητες που προς το παρόν έχουμε, προβλήματα που ευελπιστούμε να αντιμετωπιστούν στο άμεσο μέλλον, αντιλαμβανόμαστε τις ευθύνες μας να εργαστούμε όχι μόνο για την αναβάθμιση της δικής μας λειτουργίας, αλλά και αυτής των άλλων Βιβλιοθηκών της χώρας μας. Για το σκοπό αυτό δημιουργήσαμε και διαθέσαμε στις Βιβλιοθήκες μια σειρά από υποστηρικτικά εργαλεία, και εργαζόμαστε για τη μεταφορά τεχνογνωσίας και την ανάπτυξη συνεργατικών υπηρεσιών.

Για τα επόμενα χρόνια επεξεργαστήκαμε και καθορίσαμε τη στρατηγική μας, στην οποία η χρήση της πληροφοριακής τεχνολογίας είναι καθοριστικής σημασίας, ενώ σχεδιάσαμε και υλοποιούμε τρόπους για την καλύτερη αξιοποίηση των συλλογών μας μέσω της αυξανόμενης ένταξής τους στο ψηφιακό περιβάλλον.

Είναι προφανές ότι τα αποτελέσματα θα είναι σαφώς καλύτερα, εάν οι διάφορες κατηγορίες Βιβλιοθηκών συνεργάζονται μεταξύ τους στο πλαίσιο μιας εναργούς Εθνικής Πολιτικής Βιβλιοθηκών και Πληροφόρησης η οποία μεταξύ άλλων:

1. θα εξασφαλίζει τη συγκέντρωση και τη διατήρηση των τεκμηρίων κάθε μορφής που έχουν εθνικό ενδιαφέρον και σημασία·
  2. θα εξασφαλίζει την πρόσκτηση και την κατοχή, από τις Βιβλιοθήκες της χώρας στο σύνολό τους, όλων των τεκμηρίων (εσωτερικού και εξωτερικού) που απαιτούνται για την ικανοποίηση των πληροφοριακών αναγκών του πληθυσμού·
  3. θα εξασφαλίζει στους πολίτες, μέσω των Βιβλιοθηκών, ένα περιβάλλον εύκολης και προσιτής πρόσβασης στην πληροφορία, με τη χρήση εθνικών και διεθνών δικτύων πληροφοριών·
  4. θα καθορίζει τις διαδικασίες για την εκτέλεση έρευνας σχετικής με θέματα Βιβλιοθηκών και πληροφόρησης
  5. θα καθορίζει τις δεξιότητες και τις γνώσεις που χρειάζεται το προσωπικό των Βιβλιοθηκών στην υποστήριξη νέων υπηρεσιών Βιβλιοθήκης και τον τρόπο ενσωμάτωσής τους τόσο στα προγράμματα των Σχολών Βιβλιοθηκονομίας όσο και σε προγράμματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης για Βιβλιοθηκονόμους.
- και, τέλος,
6. θα προβλέπει την προσφορά υποστηρικτικών υπηρεσιών και μέσων για την τεχνολογική αναβάθμιση των Βιβλιοθηκών και του προσωπικού τους, ώστε να εξασφαλίζεται η συνολική αποτελεσματικότητα του συστήματος και η ομοιογενής προσφορά υπηρεσιών σε όλον τον πληθυσμό της χώρας.

Είναι βέβαιο ότι η διαμόρφωση και υλοποίηση μιας τέτοιας πολιτικής θα αναδείξει τις Βιβλιοθήκες σε σημαντικά Ιδρύματα στις κοινότητες, όπου λειτουργούν, θα δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για αποτελεσματική χρήση των πόρων που η κοινωνία διαθέτει για τη λειτουργία τους και μεταξύ των άλλων θα βελτιώσει σημαντικά την υλοποίηση προγραμμάτων δια-βίου μάθησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης των πολιτών.

Υπάρχουν συγκριτικά πλεονεκτήματα, εάν εργαζόμαστε μαζί.

Θα δημιουργούμε, θα μαθαίνουμε, και θα προωθούμε άριστες πρακτικές, θα μοιραζόμαστε την αντιμετώπιση των αναγκών των χρηστών μας και θα δημιουργούμε συνεργασίες, οι οποίες θα βελτιώνουν τις προσφερόμενες υπηρεσίες στις επιμέρους Βιβλιοθήκες και με τον τρόπο αυτό θα βελτιώνουμε τις ζωές των ανθρώπων, που αλληλεπιδρούν με τις συλλογές μας.

Είμαι βέβαιος ότι με το κλείσιμο του παρόντος συνεδρίου θα έχουμε διαμορφώσει ήδη μια καλύτερη εικόνα για τους όρους και τις προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες, και όχι μόνο, θα μπορέσουν να ανταποκριθούν στην πρόκληση για την υποστήριξη της δια-βίου μάθησης. Παράλληλα με την μεταφορά εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών που θα παρουσιάσουν οι εκλεκτοί ομιλητές από τόσες διαφορετικές χώρες, θα έχουμε αποκτήσει γνώσεις

και δεξιότητες για την εφαρμογή τους στις Βιβλιοθήκες της χώρας μας.
Αξίζει κάθε έπαινος στους εμπνευστές του Συνεδρίου και σε όσους εργάστηκαν για τη
διοργάνωσή του.
Με ιδιαίτερη χαρά χαιρετίζω το Συνέδριο αυτό και εύχομαι κάθε επιτυχία στις εργασίες του.